

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredništvo in upravljalni prostor:
2827 So. Lawndale av.
Office of publication:
2827 So. Lawndale av.
Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XIII. Cena lista \$4.00. Entered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 20. julija (July 20th) 1920. Subscription \$4.00 Yearly. STEV.—NUMBER 169.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

KANDIDATA STARIH STRANK MED SABO.

HARDING ŽELI IZVEDETI OD COXA, KAKO SODI O DESETEM ČLENU LIGE NARODOV.

Za ameriško ljudstvo pa to ni najvažnejše vprašanje.

Marion, O. — Zdi se, da želi Warren Harding odvrtiti s spretnimi potezami pozornost ameriškega ljudstva od najvažnejših vprašanj, ki ključajo po takojšnji rešitvi. Harding namreč želi izvedeti, kakšno stališče zavzema demokratični kandidat Cox napram desetemu členu lige narodov, kakor da bi bila liga narodov in njen deseti člen najvažnejše vprašanje, ki mora biti rešeno v interesu ameriškega ljudstva.

Harding, predsedniški kandidat republikanske stranke, pravi v svoji izjavi, da je ljudstvo upravičeno izvedeti, kakšno stališče zavzema demokratični kandidat napram temu vprašanju. Je že res, da ima ljudstvo pravico izvedeti, kakšno stališče zavzema demokratični kandidat napram temu vprašanju, ampak ljudstvo želi izvedeti in ima tudi pravico, da izve, kakšno stališče zavzema oba kandidata napram drugim še važnejšim vprašanjem.

Ljudstvo želi izvedeti, kakšno stališče zavzema oba kandidata napram nacionalizaciji ameriških železnic. Ker se pa ljudstvo zaveda, da nacionalizacija železnic ni odvisna le od predsednika Združenih držav, ampak da ima spregovoriti o tem važnem vprašanju vsaj senatorji in kongresniki, hoče ljudstvo izvedeti, kakšno stališče zavzema senatski in kongresniški kandidata obah starih strank napram nacionalizaciji ameriških železnic. To je eno vprašanje izmed stoterih, na katera želi ameriško ljudstvo odgovor.

Ljudstvo želi izvedeti, na kakšen način se namerava izvršiti naseljevanje na državna zemljišča, ki jih je treba osušiti ali pa umetno namakati. Kdaj prično izkrevati projekt za naseljevanje, o katerem je bilo toliko govorjenja ob času vojne in ki ga je izdelal prejšnji tajnik za notranje zadeve Lane? Ljudstvo vprašuje, če ta projekt spi spanje pravičnega na zaprta polja, ali če ga mislijo kdaj predložiti obema zbornicama kongresa v rešitev. Dosluzeni vojaki, in teh ni malo, okoli dva milijona jih je, vprašujejo, kaj misli kongres storiti zanje, da se izkopajo iz mizerije.

To so samo nekatera vprašanja, ki so važnejša za ameriško ljudstvo kot pa deseti člen lige narodov, o katerih želi ameriško ljudstvo spoznati stališče, ki ga zavzema demokratični kandidat. Ljudstvo je spoznalo resnico, da je treba najprej doma urediti razmere v korist ameriškega ljudstva, in kadar so te razmere urejene, je še le treba pogledati k osvetlom, če jim lahko pomagamo. Vsi so debato o tolini na uvoz usilile ameriško ljudstvo, ker je mislilo, da je vse blagostanje odvisno od pametne rešitve tega vprašanja. Zdaj je pa ljudstvo spregledalo, da so političari starih strank ravnili to vprašanje v osprej, da ni videlo drugih še važnejših vprašanj, ki so posegala zelo globoko v njegovo gospodarsko in socialno življenje.

ORGANIZACIJA IZDELOVALCEV OBLEK ZGRADI SVOJE TOVARNE.

New York, N. Y. — Unija izdelovalcev ženskih oblek — International Ladies' Garment Workers' Union — namerava zgraditi svoje tovarne z namenom, da znižajo visoke cene ženske obleke. Prvih šest tovarn bo v New Yorku in druge slede v Chicagu in Philadelphiji. Predsednik unije, Schlesinger je dejal, da bo unija pokazala, da njihova industrija lahko plačuje delavcem dobro mezo, obratuje s krajšim delavnikom in se lahko prodaja izdelke po nižji ceni s primeranim dobičkom.

30,000 DELAVCEV ZASTAVKALO V PETROLEJSKEM OKROŽJU MEHIKE.

Mexico City, Mehika. — V njenem okrožju Tampico je zastavkalo 30,000 delavcev, ki zahtevajo 75% povišanja meze. Strajk je udaril interese ameriških petrolejskih magnatov. — Dalje so zastavkali železničarji v petih državah in promet počiva na progah, ki vodijo iz glavnega mesta v Laredo, San Luis Potosi, Tampico, Vera Cruz in Pueblo.

RUSI IN LITVINCII PRODIRAJO NA POLJSKO.

Litvinska armada zasedla 2500 kilometrov ozemlja, s katerega so Rusi pregnali Poljake.

SOVJETSKA VLADA PRIPRAVLJENA SKLENITI PREMIRJE.

London, 19. jul. — Iz Kopenhagen javljajo, da so litvinske čete zasedle 2500 štiriinšestdeset kilometrov ozemlja naokrog Vilne, s katerega so Poljaki pobegnili pred rusko sovjetsko armado. Ruske in litvinske čete so skupno okupirale Vilno. Sovjetski zunanji komisar Čičerin je obvestil litvinsko vlado, da rdeče čete kmalu izprazni Vilno in ostale litvinske kraje in jih prepuste Litvincem kot določa mirovna pogodba med Litvo in sovjetsko Rusijo, ki je bila podpisana 12. julija.

V Kovnu je vladalo veliko veselje, ko so prišle v mesto litvinske in ruske čete. Ruski komisar je nagovoril množico ljudstva rekod, da so Litvinci zdaj svobodni in da boljše življe čete odidejo v najkrajšem času.

Čas, ki so ga dali zavezniki Rusiji za odgovor, če sprejme njihove pogoje za premirje s Poljaki, se bliža h koncu in iz Moskve se ni uradnega odgovora.

Črta, na katero se morajo umakniti Poljaki za slučaj premirja in katero so določili zavezniki še lani kot začasno vzhodno mejo poljske republike, drži od Grodna čez Brest-Litovsk do Przemysla. Poljske čete morajo torej izprazniti vso vzhodno Galicijo, kjer so petrolejski vreli. Poljaki so se krčevito držali svoje zahteve, da anektirajo vzhodno Galicijo, toda Lloyd George je ravno tako krčevito nasprotoval aneksiji. Naposled je bil na pritisk Francije sklenjen kompromis, da Poljaki upravljajo Galicijo 25 let nakar se vsi tak plebisit.

Ruske boljševiske čete so še kakih 80 milj od omenjene črte ozirama so bili po zadnjem poročilu iz Moskve, ki je datirano 16. julija. V zadnjih par tednih so sovjetske čete prodirle povprečno 125 do 150 milj od Berezine in Dnjestra.

Iz Pariza poročajo, da so ruske čete dobro založene s topovi, munjico in drugim angleškim bojnim materijalom, ki so ga boljševiski vzeli Kolčaku in Denikin.

London, 19. jul. — Najnovejšo poročilo iz Moskve, izdano v nedeljo, se glasi, da so sovjetske čete okupirale Lido, 50 milj južno od Vilne, in dosegle Baranoviče. Poljski protinapad na Dubno je bil odbit z velikimi izgubami za sovražnika.

Iz Varsave poročajo, da boljševiski prodirajo v velikem navalu proti Kovelu, ki se nahaja 75 milj vzhodno od Brest-Litovska. Poljski generalni štab priznava izgubo Lide. Postojanke ob reki Lan zapadno od Slutska so padle v roke ruskih čet.

London, 19. julija (Associated Press). — Britska vlada je danes dobila obvestilo od ruske sovjetske vlade, da je ista pripravljena skleniti premirje in prijeti mirovno pogajanja.

VREME.

Chicago in okolice: V sredo jasno in gorko. Južni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 66, najnižja 60. Sonce izide ob 5:31, zalde ob 8:21.

KONVENCIJA PROHIBICIJONISTOV.

FANATIKI PRIČNO Z EBORO-VANJEM V SREDO.

Predsedniška kandidata bosta najbrj dva "Bilija."

Lincoln, Neb. — Ko je končala konvencija farmerske delavske stranke v Chicagu, so bile končane konvencije strank, ki pridejo pri predsedniških volitvah v poštev, kajti prohibicijonistiška stranka je prejela pri predsedniških volitvah vedno manj glasov kot socialistična stranka. Glasovi oddani za prohibicijonistiško stranko so bili vedno tako majhni po številu, kakor da prohibicijonistiška stranka sploh ne postoji.

Prohibicijo smo pa vseeno dobili, čeprav ni pri volitvah prodira nikdar prohibicijonistiška stranka, pa tudi ni imela upanja, da kdaj prodre. In zakaj se je to zgodilo? Profesionalni političarji, ki vodijo obe stari politični stranki — republikansko in demokratično — so prav dobro vedeli, da prohibicija ne bo pravniti škodovala profitom in da se položaj za delavce ni ne izboljša na račun tistih, za katere delaveci garajo. Prohibicijo smo torej dobili, z njo pa tudi nekatere pojave, katerih prej ni bilo. Število pijancev po nekaterih velikih mestih na ulicah se je znižalo, število pijanih ljudi na ulicah v nekaterih malih mestih pa "vzraslo", kajti v malih mestih je zdaj navada, da ne arretirajo pijancev na ulici, da tako javnosti dokažejo z znižanjem števila asociacij, da so se ljudje poboljšali. V velikih mestih se je pa povišalo število pijancev, ki se napijejo doma in doma ostanejo. V splošnem se je povišalo število tihotapskih izganehuharjev, ki je izredno veliko v državah, v katerih so profesionalni političarji najbolj glasno kričali, da ljudstvo zahteva prohibicijo. Pomočilo se je tudi število uradnikov, ki imajo izrečno nalogo, da love grešnike, ki so grešili zoper prohibicijonistiško postav. Ti imajo nalogo, da love ljudi, ki prodajajo opojne pijače, kuhajo in prodajajo žganje na tihotapski način. Ali še nekaj navraša. In to je "graft" ali korupcija. Od časa do časa poročajo časniki, da so v tihotapske izganejske kupčije zapleteni uradniki, ki so imeli nalogo, da strogo pazijo na izveditev prohibicijonistiških postav. Socialne razmere se niso prav nič spremenile. Zaradi prohibicije nismo dobili niti enega dalekosežnega socialnega zakona v obrambo delavstva.

In zdaj se bodo prohibicijonisti sešli na konvenciji, da izdelajo svojo platformo in določijo svoja predsedniška kandidata. Prohibicija je dosežena, torej ne morejo na konvenciji sklepati, da se šele uvede kot njih zahteva, ampak bodo zaključevali, da se za vsako ceno obdrži. Bryan, ki sicer do zdaj še ni član prohibicijonistiške stranke, saj oficijelno ni bilo naznanjeno še kaj takega, je dejal, da je izveditev prohibicije bolj odvisna od kongresa kot od predsednika. Te besede W. J. Bryana, ki spada med bolj vnete apostole vode, bodo prohibicijonistom služile za razpravo pri njihovih razpravah, in po teh besedah najbrj umerijo tudi svojo taktiko. Iz tega sledi, da prohibicijonistiška stranka stopa le navidezno v volilni boj, največjo važnost pa polaga na delo za kulisa, to je tihotapstvo.

Delegatje, ki so dospeli v mesto, govore odprto, da imata največji izgled, da postaneta predsedniška kandidata Bryan in "Billy" Sunday. Ki je svoječasno romal po deželi in dajal misijonske predstave. William J. Bryan postane predsedniški kandidat, "Billy" pa podpredsedniški.

Seveda ni to še pribita resnica, kajti prohibicijonisti lahko osehjejo s kandidature tudi koga drugega, ki ga zdaj ne nosijo na jeziku.

UPTON SINCLAIR JE STOPILO NAZAJ V SOCIALISTIČNO STRANKO.

New York, N. Y. — Znani pisatelj Upton Sinclair, ki je pred tremi leti izstopil iz socialistične stranke zaradi razlogov v zvezi z vojno, je poslal stranki aplikacijo za ponovni vstop. Sinclair je pisal tajniku stranke, da diference med njim in stranko, ki so bile pred tremi leti ne obstoje več.

GRKI GROZE BOLGARJI Z VOJNO.

Kavnanje za Tracijo je izzvalo novo politično krizo na Balkanu.

ARABCI MOBILIZIRAJO VSE MOŠKE ZA ODPOR PROTI FRANCOZOM.

London, 19. jul. — Iz Carigrada javljajo, da so grške čete invadirale Tracijo od treh strani kakor so jim ukazali zavezniki. Okupacija Tracije grozi izzvali novo politično krizo na Balkanu. Turškim nacionalistom pomagajo tudi slovanski elementi in Grčija je zadnji teden poslala bolgarski vladi aoto, v katero grozi s sovražnostjo, ako se ne umaknejo bolgarski pristojvolje iz Tracije.

Sultanova vlada v Carigradu se je menda udala v usodo, da mora izgubiti Tracijo. To pomeni, da ne bo več podpirala Jafar Tajarja v Odrinu, ki bo potem prepričan sam sebi in moral bo kapitulirati. "Times" so prejela brzojavko iz Jeruzaleka, da je sirski kralj Feisal izdal dekret za splošno mobilizacijo v Siriji za vojno proti Francozom.

Pariz, 19. jul. — Francoska vlada zanika poročilo, da dve koloni francoskih čet prodirata proti Damasku in Alepu v Siriji. Uradno poročilo pravi, da so francoski kolonijalci zasedli le dolino Beko, ki je v mejah obrežnega teritorija. Francoska vlada dalje taji, da zahteva od Sireev, da morajo sprejeti francoski denar za svojo valuto in francosčino za uradni jezik, pač pa da hoče samo pretrgati zvezo med sirsko vlado v Damasku in vlado turških nacionalistov v Angori. Kemal paša je baje obožil več sirskih tolpi, ki nadlegujejo francoske garnizije.

Carigrad, 18. jul. — Angleži in Grki nameravajo okupirati ves skaderski polotok južno od Carigrada in odrezati turške nacionaliste od črte, ki veže Izmid s Črnim morjem in katera služi Kemalu za komunikacijo z njegovimi pristališči v Carigradu.

Grki so zadnji četrtek pomotoma izstrelili na tla francoskega letalca blizu Odrina. Letalec je lajtnant Mallette, sin francoskega generala, ki je bil na zračni poti iz Carigrada v Bukarest in z njim je bil angleški trgovec Macbaffin.

JAHTA JE IZGINILA.

Chicago, Ill. — Neka jahta je izgubila na misteriozen način pred Highland Parkom kar je povzročilo med obrežnimi stražniki precej razburjenja. Iz Waukegana poročajo, da so videli jahto na visokem jezerni zvečer, ko je dajala znamenja, da potrebuje pomoč. Videli so jo tudi s obrežja pri Highland Parku. Naenkrat je pa jahta izgubila in nekateri sodijo, da se je pokreznila.

Nekatere ribiške ladje, ki so opremljene s parnimi stroji ali pa s motorji na golin, so odpule na pomoč, toda dozdaj se še ni vrnila nobena teh ladij. Na jahti je bilo dvanajst oseb. Kaj je njena usoda, se zdaj še ne ve.

EKSPLOZIJA V PREMOGOROVU.

Pittsburgh, Pa., 19. julija. — V premoogovoru v Renton, Pa., ki je last premoogvne družbe "Union Collieries", se je prigletila danes zjutraj eksplozija, vsled katere je zaprt izhod osim premoogarjem. Vzrok razstrelbe je še neznan.

STAVKA ELEKTRIČARJEV JE KONČANA.

KOMPANIJA JE ODNEHALA IN SE POGAJALA Z ZASTOPNIKI DELAVSTVA.

Pogajanja so končala z uspehom za delavce.

Chicago, Ill. — Obljube cestno-železniške družbe, da ob določeni uri postane obratovanje cestno-železniških voz normalno, niso zalegle prav nič. Določena ura je napačila obratovanje je pa bilo ravno tako redno, kot prvi dan, ko so električarji zastavkali. Kljub stavkokazem, ki jih je najela družba, ni mogla kompanija spraviti obrata v red, ker so danes stavkokazi bolj redka prikazen, profesionalni stavkokazi pa niso za drugo, da vlečejo mezo in postopajo po delavnel. To dejstvo je na ošabno kompanijo tako učinkovalo, da je pristala na skupni sestanek z zastopniki delavcev, da ravno je njen glavni ravnatelj še en dan preje čvekel, da uslužbeni lahko pridejo kot individuiji v kompanijsko pisarno, kjer bodo upoštevali njih željo.

Skupna konferenca se je vrnila in je prinesla uspehe delavcem. Kompanija je pristala na zahtevo, o katerih ni hotela preje slišati besede. V delavcih na južni strani mesta je bilo odpravično delo od kosa in uveden je osamurni delavnik. Prošni delavci dobe povišano mezo, toda visokost meze še ni določena, ampak se določi pri nadaljnih pogajanjih. Kovinakim delavcem se poviša meza za pet centov na uro pri ponočnem delu. Pomagati bodo prejeli po osemdeset centov na uro.

Za pomožne električarje na podpostajah je določena meza za prvo leto \$120, drugo leto \$125, tretje \$130, četrto \$145. Za električarje pa je določenih \$210 mesečno.

Seveda imajo delavci še vedno besedo, da spregovore, če so s pogodbo zadovoljni. Če delavci sprejmejo, kar so sprjeli njih zastopniki, bo stavka končana, če ne, se lahko vsak trenotek pojavi s novo silo.

S pogajanjem je bil dosežen ta uspeh, da je morala kompanija, katere glavni uradniki so zavzemale tako stališče napram delavcem kot svoječasno Gary napram jeklarskim stavkarjem, odnehati in da so njeni zastopniki sedli z zastopniki delavcev k eni mizi. To je moralna zmaga, ki pokazuje, da je delavska solidarnost močnejša kot pa trgloavost kompanije, ki z ozirom na delavce z vsemu še vedno stališče, da kompanija ukazuje v obratu, delavci morajo pa le poslušati in uogati. In moralna zmaga tudi nekaj šteje, ker je razmajala moralno višjih kompanijskih uradnikov in ravnateljev. Seveda delavci prav nič ne zaspajo kompaniji in pravijo, da se je kompanija le potuhnila, ker je videla in spoznala, da se delavske vrste ne dajo razredčiti, ampak tvorijo trdno falango, ki je pripravljena, da odbije vsak še tako zvijačen poizkus od strani kompanije za razbitje delavskih vrst. Zaradi tega prišakujejo, da kompanija poizkusi na kateri drug način doseči svoj cilj: uničenje delavske strokovne organizacije, kajti če se čez noč porodi taka izprememba pri kompanijskih uradnikih, je to znamenje, da se nekaj kuha na tihem. Delavci so na straži in se ne bodo dali s novo kompanijski zvijačo potegniti za nos.

SEDEM LETALCOV MRTVIL.

Oklahoma City, Okla. — Lajtnant Rollo Brown in njegov mehanik George Burleson sta zgorela, ko je letalo padlo iz zračnih višav v plamenu na tla. Tulsa, Okla. — Albert W. Newson in Robert F. Midkiff sta padla s letalom na tla in se ubila. Coeur d'Alene, Idaho. — Trije letalci so obležali na mestu mrtvi, ko je letalo, v katerem so se vrtili v zračnih višavah, treščilo z veliko silo na tla.

MESTNA VLADA V LAWRENCU POSKUŠA ODPRETI TOVARNE.

Lawrence, Mass. — Župan tega mesta je sklical izredno sejo mestnega sveta z namenom da na knk postavi način prisili W. M. Wooda, predsednika American Woolen Co., ki je zaprla tukajšnje tekstilne tovarne in vrgla 10,000 delavcev na cesto. Župan je v soboto povabil Wooda k sebi, da konfirirata o stvari, toda tekstilni magnat je ignoriral županovo vabilo.

BITKA MED SRBI IN ITALJANI V ISTRI.

Konflikt med patroljami ob šentpetrski železnici, ko so Italjani prešli ultimatum.

SPOPAD JE MENJA V EVREI IZGREDI V TRSTU, SPLETU IN NA REKI.

Pariz, 19. jul. — V noč dne 16. julija so se spopadle italijanske in srbske straže v Rakeku med Platinio in Cirknico ob železnici, ki vodi iz Ljubljane v Šentpeter.

Italijanski voditelji v Parizu priznavajo, da so se odnošaji med Italijo in Jugoslavijo zelo napeli vsled tega dogodka. Italijanska vlada zahteva pojasnila od vlade v Belgradu.

Konflikt — kot se poroča — je nastal na sledeči način: Dne 4. julija se je pojavil jugoslovanski stotnik na demarkacijski črte v Kabranski in izročil najvišjemu italijanskemu častniku v imenu jugoslovanske črte ultimatum, da se Italijani umaknejo eno miljo proti zapadu, kajti demarkacijska črta ni na pravem mestu, temveč bi morala biti bolj proti vzhodu. Italijanski poveljnik je dobil tri dni časa, da izvrši ultimatum. Italijani so pa ignorirali noto iz razloga, da ni prišla iz Belgrada.

Zdi se, da so gornji dogodki v zvezi s krvavimi izgredi v Trstu, Spletu in na Reki.

Rim, 19. jul. — Italijanski socialisti zahtevajo takojšnje demobilizacijo armade in spraznitve tujih teritorijev in savršenje imperialistične politike.

Zadnji petek so socialisti v parlamentu interpellirali Giolittija, kdaj bo vlada demobilizirala armado. Giolitti je odgovoril, da v kratkem času. "Kaj pa kraljevska garda?" je vprašal socialistični poslanec. "Kraljevska garda mora ostati z drugimi gardami," je odgovoril Giolitti.

Italijanska vlada bo kmalu sklenila mir s Albanijo na temelju priznanja popolne neodvisnosti albanske republike. Italija se odreče tudi Valoni, katero ji je poklonila mirovna konferenca, ake dobi zagotovilo, da se to pristanišče ne bo nikoli izrabilo za morvariško hazo v slučaju vojne s Italijo.

TRUSTOVSKI "BIENIS" SE IZPLAČA.

New York, N. Y. — Vsem je znano, da je bil oljni trust razpuščen. Standard Oil kompanije so morale iti vsaka svojo pot in nekateri naivni ljudje so pričakovali, da je zdaj oljni trust ubit, ki je odiral konumente in dolavce. Ali od leta 1912 so razne Standard Oil kompanije izplačale \$747,754,366.

V prvi polovici tega leta so izplačale kompanije, ki so nekot tvorile oljni trust, \$54,110,092 dobička v dividendah.

Nekateri ljudje se čudijo, kako je bilo mogoče, da so kompanije imele tako velik profit, ko je bil vendar trust razpuščen. Če je bil trust razpuščen, če ni s tem rečeno, da je bilo za nekdanje trustovce nemogoče se spoznameti glede cen in delavskih mezd. Da je postal nekakšen sporazum med njimi, se lahko prepriča vsakdo, če ima voljo se prepričati. Kupi naj olje ali gazolin od dveh ali pet različnih kompanij, pa bo videl, da bo plačal povsod enako ceno.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vrstajo.

Naročnina: Zedinjene države (raven Chicago) in Canada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.



Datum v oklepaju n. pr. (Julija 1-29) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ALI JE LAUCK V PRAVEM ALI NI?

Tako zdaj s strahom vpijejo velebizniški listi, kajti Lauck je s svojimi številkami o profitu industrijskih magnatov potegnili amerškemu ljudstvu mreno raz oči, da spoznava, da niso visoke delavske mezde povzročile nezno draginjo, ampak je vzroke za profitarstvo iskati v brezmejni lakomnosti profitarjev.

Velebizniški listi pravijo: "Za božjo voljo saj imamo vendar vladno statistiko, ki lahko pobije številke ekonomicarja Laucka, ki jih je predložil predsednikovi komisiji, kateri so predložena sporna vprašanja med rudarji in podjetniki s polja trdega premoga. Porabite te številke!"

Še bolj jih pa jeze Lauckove številke, ki pripovedujejo, da smo v Združenih državah veliko več producirali vsega, kot potrebuje ameriško ljudstvo za udobno življenje. Velebizniški listi odprto priznajo, če se Lauckove številke ne ovržejo, da bodo učinkovale na ljudsko mnenje, ki je že tako podžgano.

Iz te tožbe zija želja, da se v interesu spekulantov, finančnikov, borzijanov in podjetnikov ovržejo uradno številke, ki jih je navedel ekonomičar Lauck.

Ta želja se bo težko izpolnila, kajti Lauck se je poslužil uradnih številke za svoje dokaze, ki so raje nizke kot previsoke. Če bodo skušali zavijati Lauckove številke, tudi Lauck ne bo molčal, ampak pokazal bo kakšnih sredstev se poslužujejo, da v interesu denarne mošnje ubijejo resnico.

Lauck je tudi povedal, da bi lahko še več producirali, če bi bili produkcija in distribucija pravilno razdeljeni. S temi besedami je Lauck obsodil današnji privatni način produkcije. Danes ne produciramo, da bi imeli vsega dosti in za vse, ampak producira se zaradi profita. Taka resnica pa kolje v oči in zategadelj se zdej velebizniški listi trudijo, da ovržejo resnico, ki jo je izrekel ekonomičar Lauck v svojem poročilu na predsednikovo komisijo.

Cemu imamo primarne volitve? — Zagovorniki primarnih volitev pravijo, da so primarne volitve potrebne, da volilci lahko sami postavijo svoje kandidate. Preden se je vršila konvencija republikanske stranke, smo imeli primarne volitve. Od volilcev je prejel največ glasov H. Johnson, največ izvoljenih delegatov na svoji strani sta pa imela Wood in Lowden, toda nobeden njih ni dobil predsedniške nominacije, kar dokazuje, da se profesionalni političarji ravno toliko ozirajo na ljudsko voljo, kot če bi ne imeli prav nobenih primarnih volitev.

Kadar se postavljajo kandidati za okrajne, občinske, državne in zvezne volitve, lahko le tisti računajo, da bo uspešen kandidat, če kandidira pri starih strankah, ki ima sam polno mošnjo denarja, ali če ima bogate prijatelje, da podpirajo njegovo kampanjo. Kdor je revež, še misliti ne more na to, da dobi nominacijo pri republikanski ali demokratični stranki, pa magari če je najbolj brihtna glava v stranki, ako se ga ne usmilijo taki, ki imajo zvrhane denarne mošnje. Primarne volitve so onemogočile, da kandidirajo v demokratični ali republikanski stranki revni ljudje, če nimajo za sabo bogatinov. Bogatini pa neradi podpirajo siromake, ker jim ne zaupajo in ker imajo med sabo dosti ljudi, katerim prav lahko zaupajo, da bodo zastopali koristi privatnih interesov.

Profitarji ne popuste od profita. — Profitarji v New Yorku so naznanili, da se je podražilo mleko v juliju. Ker so profitarji radi izgovarjali, da so farmerji tisti oderuhi, ki navijajo cene navzgor, so tudi farmerji priobčili cene, po katerih prodajajo tem profitarjem mleko. Za sto funtov mleka prejme farmer \$2.95 ali šest in eno četrtinko centa za kvort mleka. Torej farmerji prodajajo mleko letos ceneje kot lani, profitarji so pa cene navili navzgor.

Zakaj? Ej, zakaj? Profitarji se ravno toliko boje Leverjevega živeznega zakona, kot miši mačke, ki ima na vratu privezan zvonec.

Solomonska sodba. — Najvišje sodišče v New Jerseyju je izreklo, da se profitarstvo s stanarino ne more odpraviti, kajti če se kaj takega zgodi, tedaj se protežira en razred na račun drugega razreda.

In tako ostane zdaj položaj nespremenjen in ima en razred pravico odirati drug razred.

DOPISI.

Lorsin, O. — V nekaterih naselbinah so si Slovenci že postavili svoje "Narodne domove", v nekaterih pa marljivo delujejo, da si zgradijo svoje kulturno-narodno svetišče. Ravno tako se tudi v tukajšnji naselbini pridajo dela na to, da si postavimo svoj lasten dom v najkrajšem času, ki naj bi služil v kulturne svrhe in dobroti cele tukajšnje slovenske naselbine ne ohranja se na politična ali verska prepričanja.

Ali žalostno pa resnično, da so nekateri Slovenci v tej naselbini, katerim je "Slov. nar. dom" deveta brigada in se prav nič ne brigajo, kam se stekajo njih nove, katere morajo plačevati za najemni dvoran. Ne more se tem povedati, da se bodo vsi novci stekali zopet nazaj v naš šep in k temu bodo pomagali tudi tuje-rodel, ko bomo imeli svojo lastno dvorano.

Vsem tem, ki se tako malo brigajo za narod in njegovo kulturo bi priporočal za vzgled naše brate Čeha, kaj oni vse storijo za izobrazbo svojega naroda. Kdor opazuje Čeha, pride gotovo do pravega navedenja, in sicer, da je "Narodni dom" potreben v vsaki naselbini, da je narod brez kulturnih središč podooben slepen brez vodnika in tava sem in tja ne da bi si mogli pomagati.

Promoženje tukajšnjega "Slov. nar. doma" je ocenjeno nad 20,000 dolarjev. Iz tega sledi, da ni nobenega dvoma več, da bi se ne uresničila naša že dolgo časa gojena želja, kot si nekateri mislijo.

Apeliram pa na zastopnike in direktorje "Slov. nar. doma", da se pridno udeležujejo direktorskih sej in sicer polnoštevilno. Vedite, da so vas izvolili delničarji z upanjem, da jih boste zastopali in skrbeli za njih kakor tudi za svoje interese, kot dobri gospodarji. Torej ne zlorabljajte njih zaupanja in posvečite malo več dela in misli "Slov. nar. doma". In s tem boste pokazali, da ste vestno delali in da ste bili kos dani vam nalogi.

Redne direktorske seje se vršijo vsako četrto nedeljo v mesecu in A. Virantovih prostorih in pričnejo ob eni uri popoldne. Posebno opozorjam direktorje in zastopnike na prihodnje seje 25. julija, ker imamo na dnevni red več zelo važnih točk in seznaniti se moramo tudi še z zapisnikom januarске seje.

Opozorjam tudi one rojake, ki imajo še kaj denarja od prodanih "opek", za "Slov. nar. dom" da izročijo denar blagajniku "Slov. nar. doma", ker je že skrajni čas. — **John Kotnik.**

Irwin, Pa. — O delavskih razmerah in tukajšnje okolice nimam kaj posebnih poročil, ker so iste, kot po drugih naselbinah, kakor razvidim iz raznih dopisov. Draginja je tudi vedno večja in posebno trda prede družinam in četom, kako bodo preživeli sebi in svojo družino ob sedanjem zaslužku in draginji vsak življenjskih potrebščin. Vsak prisluhni cent mora obrniti desetkrat, predno ga izda.

Da se vsaj nekateri od pomore tej nezno draginji smo se Slovenci v tej naselbini pričeli organizirati z namenom, da ustanovimo združeno prodajalno, katere ideja prav dobro napreduje kljub nekaterim nasprotnikom te plemenite ustanove. Sploh je pa že tak občano, da se dobijo nasprotniki kadarkoli in kjerkoli se prične z idejo, ki je obče koristna delavcem. Ako bi bili ti nasprotniki iz vrst naših razrednih nasprotnikov, bi človek ne zameril toliko, kot pa, ker so ti nasprotniki iz delavskih vrst. Toda upam, da se bodo stregli in spoznali, da so na napačnem potu in prišli v naše vrste, postali člani naše združne prodajalne.

Apeliram na rojake v tej naselbini kakor tudi v bližnji okolici, pristopajte k naši združni prodajalni in razširjajte to občekoristno idejo med rojaki. Pojasnjeno je bilo že velikokrat, kolikoga pomena so "združne prodajalne" za delavce. Združne prodajalne so lastnina delavcev-članov in čisti dobiček, katerega dobi privatni trgovci, dobijo delavci-člani. Združna prodajalna je v korist delavcev in nikogar drugega. Vsed tega apeliram na vse tukajšnje rojake, pristopajte k tej združni prodajalni ali konsumni zdruzi, podpirajte svoje lastne podjetje. Le na ta način se nam

je mogoče bojevati proti visoki draginji vseh življenjskih potrebščin. — **Leo Stok.**

North Jackson, O. — V Prosveti št. 159 sem čital o šarlatanstvu. Ni moj namen kritizirati dotično vest, ampak povedati moram, kako izkušnje sem imel sam za časa moje dolgotrajne bolezni.

V vesti se glasi, da je križ ljudstvom, ki se praveč verjame v masažito. Ko sem bil jaz bolan, sem iskal pomoči zoper mojo bolezen pri petindvajsetih zdravnikih, toda zaman. Največkrat so me zdravniki vprašali, kje da delam in koliko da zaslužim. Nato je sleherni nekaj zapisal na listek papirja, kar je ravno toliko pomagalo, kot se omenja v omenjenem članku, kot Blaise žegen, za kar sem moral navadno plačati pet dolarjev ali pa še več. Ko sem bil v največji potrebi, jaz in moja družina, mi je slavni zdravnik in rodoljub Slovenec nekaj napisal na nakaznico mojega podpornega društva in primoran sem bil se izseliti iz Clevelanda in iti s trebuhom za kruhom.

Slednjic sem pričel rabiti "patentirana zdravila" namreč "Brown Herb Tablets", katere zdravila so rabi za želodčne bolezni in bolezni na jetrih in ledvicah in danes sem že skoro v vrsti zdravih ljudi.

O delavskih razmerah ne morem poročati. Sem pa popolnoma zadovoljen, ker letina dobro kaže. — **John Skrobot.**

New York, N. Y. — 5. julija sem se poslovil od rojakov znancev in prijateljev na Avrori vsedel se na vlak in odpotoval proti stari domovini V. St. Paula, Minn., sem uredil še moje zadnje posle in dobil na davčnem uradu potrdilo o plašanem dohodninskem davku, nakar sem zopet nadaljeval pot proti Chicago. Tu me je že čakal rojak Major Mladic ki me je spremlil k svoji sesti, moji sestri, kjer sem bil prav gobjubno postrežen, česar sem bil tudi potreben po dolgi vožnji. Ko sem obiskal vse moje prijatelje in znance v tem milijonskem mestu, sem zopet nadaljeval svojo pot proti New Yorku, kjer so me že čakali uradniki od tvrčke Leo Zakrajšek, katere mi je vse prav dobro oskrbela za potovanje v staro domovino. Potrebnih pri tej tvrdki je točna in poštena. Dobil sem udobno stanovanje in bil s vsem prav zadovoljen.

Glede dohodninskega davka pa svetujem vsem rojakom, da naj ga plačajo ob pravem času, da ne bodo imeli na tukajšnjem davčnem uradu, kjer se mora zglašiti vsakdo, kdor odpotuje v staro domovino, in kdor ni plačal ob pravem času, ima velike sitnosti in plačati mora še globo. Ko sem bil na tukajšnjem davčnem uradu sam opasal rojake, ki so morali plačevati od petdeset do šestdeset dolarjev. In poleg tega so davčni uradniki še zelo strogi. Vsakdo naj si preskrbi potrdilo o vplačanem dohodninskem davku pri dotičnem uradniku, kateremu je plačal.

Pozdravljam še enkrat vse znance in prijatelje na Ely, Minn. posebno pa mojega polbrata John Kolaricha in njegovo družino, družino Musce in vse prijatelje, ki so me spremlili na postajo. Pozdravljam tudi vse znance in prijatelje v Chicago III., posebno pa družino Mohor Mladicevo in ji izrekam najlepšo zahvalo za gostoljubno postrežbo. — Najiskrenejši pozdrav tudi moji sestri Frances Mladic. — **Louis Buzar.**

Southview, Pa. — V zadnjem mojem dopisu ki je bil priobčen v Prosveti št. 158 je bila napaka in sicer mesto "rovi obratujejo" bi se moralo pravilno gladi "rov obratuje", nadejte mesto "24 ur na dan" pravilno "dva delovna časa po osm ur" in da ponesrečeni rojak ni odnašal nikaškega orodja, pač pa ga je dobitela neareža pri kopalnem stroju. — **Frank Stefane.**

Klerikali v Mehiki so zopet odšli.

Mexico City, Mehika. — Katoliška stranka, katere je za časa Porfirija Diaz in pozneje pod Victorijanom Huerta kontrolirala Mehiko, je zopet stopila v politični boj. Njen program je, da se zavzre Carranzova ustava iz leta 1917 in vzpostavi stara ustava iz leta 1857.

Ameriške vesti.

FARMARSKO-DELAVSKE KANDIDAT JE ZASNOVAL KAMPANJO.

Fotoval bo in govori v vseh državah Amerike.

Chicago, Ill. — Parley Parker Christensen, predsedniški kandidat farmarsko-delavske stranke, se je v nedeljo odpeljal iz Chicago na zapad. Njegova pot drži v Denver in od tam v Salt Lake City, kjer je njegov dom in kjer bo uredil nekatero zasebne stvari predno poaveti ves svoj čas kampanji.

Christensen je rekel pred odhodom: "Naša kampanja se bo vrnila po vseh državah štiriindvajset ur na dan in sedem dni v tednu do volilnega dneva. Govoril bom v dvoranah in na uličnih vogalih vseh mest, kjer bivajo delavci in farmerji."

Farmarsko-delavski kandidat je imenoval Amosa Pinchota, McCurdyja in Hopkinsa, voditelje "bledordežem čaju" in intelektualce, ki strijejo kupone iz časopisov.

"Časopisje je prineslo mnogo konfuznih in zlaganih poročil o karakterju in sestavi farmarsko-delavske stranke", je rekel Christensen. "Farmarsko-delavska stranka je prava ameriška in najbolj demokratična stranka v Združenih državah."

John Fitzpatrick, predsednik Okaške delavske zveze, je dejal v nedeljo na seji delegatov lokalnih uni, da je farmarsko-delavska stranka izbrala dobrega kandidata.

NASPROTNI DELAVOV ODJENJUJEJO?

Cincinnati, O. — Walter G. Merritt je dejal na nekem shodu "biznismanov": "Mi smo naklonjeni, da se izvolijo tovarniški odbori, v katerih so zastopani delavci in ravateljstvo."

Merritt ni podjetnik, ampak je advokat, ki je dozdaj zastopal večkrat najbolj zagrizene nasprotnike delavstva. Če Merritt prihaja s takimi izjavami, tedaj morajo biti ranjo vzroki. Ti vzroki so iskati v naraščajoči zavednosti delavstva. Delavstvo spoznava čimdalje bolj, da je zanj edina rešitev v strokovni in politični organizaciji. To je opazil tudi Merritt, zastopnik-delavskih nasprotnikov in zato prihaja s takimi izjavami, ker misli, da se da s njimi delavstvo razbiti v spanje; da je zadosti močno, opusti nadaljno organizatorično delo, se zanese na dosežanje uspehe in popusti od svoje življenjske. Za delavstvo so pa take izjave nauk, da delavstvo lahko nekaj doseže, če je organizirano strokovno in politično in da mora čuvati svoje organizacije in delati zanj, da postajajo čimdalje bolj krepke, kajti le močne in krepke delavske strokovne in politične organizacije služijo cilju: osvoboditvi delavstva izpod jarma sedanjega gospodarskega sistema.

OGNJEGASCI NA STAVKI.

Memphis, Tenn. — Tukajšnji ognjegasci so se organizirali in predložili mestnemu svetu svoje zahteve. Ker je bil mestni svet gluha za njih zahteve, so rezignirali. Mesto da bi priznalo zahteve ognjegascjev, so pričeli nastavljeni mitarje.

DEBS NE MARA INTERVJU.

Atlanta, Ga. — Odkar je socialistična stranka imenovala Eugene Debsa predsedniški kandidata, prihajajo radovedni časnikiški poročevalci v ječo, da ga intervjuvajo. Debsu seveda že prešeda ta radovednost in obrni se je na justični department, da ga reši teh sitnih radovednežev, ki so mu le v nadlego. Ti radovedneži ga izprašujejo, kako sodi o drugih kandidatih. Debs ni odgovarjal na taka brezpomembna vprašanja, kljub temu pa njegov molk ni spametoval radovednih časnikiških poročevalcev, ampak prihajali so k njemu še v večjem številu. Debsu ni kazalo drugega, kot da se obrne na justični department, da ga teši teh nadlednežev.

Dokler ni bil Debs imenovan predsedniškim kandidatom, sta

dva poštna uradnika lahko izvrševala poštno pošto za kaznilnico, zdaj se je pa poštno delo tako pomnožilo, da nastavijo še tretjega poštnega uradnika, kajti Debs prejma vsaki dan izredno veliko število pism iz raznih krajev Združenih držav.

SLABI ARGUMENTI.

Chicago, Ill. — Obravnava proti članom komunistične stranke se ni prišla iz prvega stadija in za ta slučaj izredno majeti državni pravnik Comford se trudi, da se sprejmejo kot okoliščinski dokaz pravilice o nameravani preobratu v Seattleu.

Juristi pravijo, fakt je tale: V Seattleu ni bil nihče obojen, da je imel namen s silo prekleniti vlado. Ole Hanson, bivši zupan Seattlea, ki govori, da je preprečil "strašno" zaroto v Seattleu, ki je imela namen s silo strmoljaviti vlado, le bramasira s stvarmi, ki se niso nikdar zgodile. Olson je moral podati ostavko kot župan, in do tega so ga prisilili njegovi lastni tovarši, to je mestni svetovalec.

STARI REAKCIONAR SE TREBE ZA BODOČNOST MOŽ.

Chicago, Ill. — John M. Glenn, tajnik "Zveze tovarnarjev" v Illinois, nazadnjak od pete do glave, ki ob vsaki priliki nasprotuje vsaki reformi v prid delavstvu, se je vrnil ves potrt k demokratične konvencije. Ko je prišel domov, je iztresel svoje srce, ne v pričso svoje oproge, ampak v navzočnosti svojih mož. V San Franciscu je opozoval, kako ženske opravljajo možka dela. Seveda ni šel v tovarne, ampak hodil je po pisarnah. Tu je videl, da ženske vodijo trgovine, tovarne, delavnice, delajo pri pisalnih strojih itd. Vse to bi bil lahko Glenn videl tudi v Chicago, če bi imel dar opazovanja. Ali to kar je videl v komptorjih ga ni navdalo tako s strahom, kot dogodki, ki jih je doživel na konvenciji demokratične stranke. Dejal je, da so konvencijo vodile ženske in ne moške, čeprav se niso ženske udeležile glasovanja. Koncem svoje tožbe je pa vzdihnil: Ah, ubogi mož. Dnevi tvojega gospodarstva so šteti, bodočnost je temna."

Seveda nazadnjaku se zdi bodočnost temna, kajti njemu se ženske všeč le tedaj, če opravljajo slabe pisane in nizka dela v tovarnah, nikakor pa ne more prenesti, da bi se ženske povapele tudi na višjo stopnjo v človeški družbi. No, kaj takega po nazadnjakovo srce ne prenese.

Vsi napredni ljudje pa pravijo, da je nemogoče zboljati družinskih razmer brez enakopravnosti žene. Kadar bo žena imela tiste pravice, ki jih ima mož, bo današnji sistem z vsemi svojimi grehi, zločini in napakami kmalu pozabljen reč.

AMERIKA IN POLJEKA.

"...Naša vlada prodaja razno vrstno orožje in strelivo vsakomur, ki se hoče bojevati z Rusijo, v izgovorom, da Združene države potrebujejo več topov, municije in drugih takih stvari.

Istočasno pa naša vlada kupuje topove in granate od Anglije. V londonski "Daily News" čitamo, da "mi kupujemo kanone posebnega britanskega izdelka in raditepa tudi municije posebnega britanskega izdelka." Dalje čitamo, da je ameriška vlada v zadnjih šestih mesecih kupila šest tisoč ton eksploziv od Anglije.

To je zelo inteligentno, kajne? Težko je razumeti, zakaj Združene države kupujejo eksplozive na tone od Anglije, ki jih ne mara več. Če bi Anglija vedela, da more sama porabiti dotično municijo, ne bi je prodajala Ameriki.

Se težje pa je razumeti, zakaj je naša vlada pred kratkim prodala Poljski 4600 tovornih železnih vagonov, za katere je dobila ničvredne bonde poljske republike kot plačilo.

Prodajanje tovornih vagonov je zlasti interesantno, če pomislimo, da v Ameriki nimamo dovolj vagonov za prevažanje premuža, od katerega zavisi obrat naših industrij in zaposlenost ameriških delavcev.

Res imamo zelo interesantno vlado!"

Arthur Brisbane

ČE SE KAMINATE na svetovni dogodki, delavski vojski, dragotne v naši domovini in Ameriki vam je potrebno razumeti, da se niso niti razumeli, da vam je treba vse to razumeti.

Inocentstvo.

Irci ubili bojevitoga angleskoga polkovnika.

Cork, Irsko, 19. jul. — Polkovnik Smith, divizijski poveljnik državne policije na Irskem, je imel 19. junija govor v Listowellu in takrat je pozival policiste, da naj ustrelje vsakega sinfajnovca čim ga ugledajo. Te besede so povzročile nezadovoljnost med policijci in nekateri so rezignirali. Stvar je prišla celo v angleški parlament in na protest mnogih poslancev je minister za irsko pozval Smitha, da naj pride v London in pojasni, zakaj je to govoril. V parlamentu se je govorilo, da je Smith dejal državnim policistom: "Ustrelite slehernega sinfajnovca čim ga ugledate. Čim več jih postrelite tem rajši vas bom imel."

Smithu pa ne bo treba iti v London, da bi se zagovarjal. V soboto zvečer je Smith sedel v družbi svojih prijateljev v klubu v Corku in se zabaval. V sobo je planilo petnajst oboroženih mož z maskami na obrazih. Prvi je vzkliknil: "Polkovnik Smith, vi učite, da je treba streljati na prvi pogled. Ravnanje se bomo po vašem nasvetu." Tem besedam so sledili strelji in polkovnik je padel mrtev na tla, preluknjan s krogli. Okrajni inspektor Craig, ki je sedel zraven Smitha, je tudi dobil kroglo v nogo po nesreči. Kajti na padelci niso motili ostalih.

Po končanem činu so se napadaleci izgubili med množico na ulici, kakor da so se udrli v zemljo. Kmalu po umoru Smitha je vojaštvo v Corku pričelo razgrajati na ulicah in pričeli so se boji s sinfajnovci. Trije vojaki so bili ubiti in neki civilist je bil preboden z hanjetom nakar je kmalu umrl. Šest oseb je teško ranjenih, med katerimi so štiri dekleta.

V soboto je bil ubit tudi državni policajski saržent Masterson v New Castlu.

Irsko na predvečer generalne stavke na železnicah.

Dublin, Irsko, 19. jul. — Generalna stavka na železnicah izbruhne vsak trenotek po vsej zapadni Irski in morda na vsem otoku. Sinfajnovci so obvestili vse lastnike avtomobilov, da jim bodo avtomobil rekvirirani v slučaju stavke.

Anglija je zopet prelomila besedo.

Berlin. — Brezlična brzojavka iz Moskve, ki ima Čecerinov podpis, obtožuje angleško vlado, da se vedno podpira pastolovca Vrangla in njegove bele — ostanke bivše Denikinove armade — čete na Krimu, čeprav je zagotovila Krasina, da je prenehala podpirati protiboljševiška gibanja v južni Rusiji.

Dne 18. junija je Krasin brzojavil iz Londona v Moskvo, da je angleška vlada končno sklenila, da ne bo na noben način pomagala Vranglu bodisi na suhem ali na morju in da odpokliče vse vojaške misije, ki so se mudile na Krimu. Lord Harding je podpisal garancije.

Ruska sovjetska vlada pa ima dokaze, da Anglija še danes pošilja bojni material na majhnih ladjah iz Batuma na Krim. V Moskvi so dobili informacije zadnje dni, da so delavci v pristanišču Batuma stopili v stavko, ker nočejo nakladati bojnega materiala za Vrangla in dne 17. junija so stavarji zažgali parnik s petrolejem, ki je imel odpluti v Sebastopol. Sovjetska vlada ima tudi dokaze, da imajo Angleži na delu lovce za rekrute, ki so spravili skupaj več tisoč prostovoljcev in jih zadnji mesec prepeljali na majhnih brodovih iz Batuma na Krim.

Ekskajzerjev sin, ki se je sam usmrtil, bo privatno pokopan.

Berlin, 19. jul. — Joachim Hohenzollern, najmlajši sin bivšega kajzerja, ki se je v soboto ustrelil v svoji vili v Potsdamu, bo pokopan privatno. Nemška vlada je prepovedala vse ceremonije in eventualne monarhistične demonstracije. Danes se je izvedelo, da so ožji prijatelji Hohenzollernove familije poskušali prikriti samomor in prikazati eksciprinčev smrt kot posledico avtomobilske nesreče, kar se jim pa ni obneslo. Njegov brat Eitel — drugi Viljemov sin — je dejal, da je bil Joachim dneвно bolan odkar je padla monarhija in to ga je pogubilo za smrt. Drugi pa pravijo, da je pehil

eksciprinu zmanjkalo denarja, vsledčesar ga je čakala "strašna nesreča", da bo primoran prijeti za kakšno pošteno delo. Se bolj kot to ga je pa mučila razmerje z njegovo ženo, ki se je pred enim letom ločila od njega in sodna obravnava za postavno ločitev se je imela vršiti v nekaj tednih, pri kateri je žena nameravala razkriti celo vrsto škandalov na račun Joachima. Zapustil je enega otroka.

Rebelni mehiški general ustreljen.

Mexico City, Mehika. — General Jezus Guajardo, ki se je zadnji mesec uprl s 1300 možmi v Čivavi, ki je dobil povelje, da mora pomagati pri lovu na Villo, je bil v nedeljo zjutraj ustreljen v Monterreyju kot je odločilo vojno sodišče. On je užival slavo, da je ubil banditskega glavarja Zapato v Morelosu, ki je več let vodil vstajo proti prejšnji Carranzovi vladi. Vojno sodišče je danes zaslišalo upornega generala Pabla Gonzaleza, ki je pomagal strmoglaviti Carranza a mesec dni pozneje je organiziral revolucijo proti-tačasni vladi. Vojno sodišče obstoji iz devetih generalov.

Civilna vojna na Kitajskem.

Sangaj, 19. jul. — Prva večja bitka med vladnimi četami pod generalom Tuančijem in rebelnimi vrstami pod poveljstvom generala Vupajfja se je vršila 15. julija severno od Tsientsina in je končala z zmago vladnih čet, ki so potem okupirale Jangtsum, največje železniško-središče med Pekingom in Tsientsinom. Ljudi boji se vrše v okrožju Lofe. V Pekingju je uvedeno obsežno stanje.

Iz Pekingske poročajo, da je general Vupajfu ujel brigado vladnih čet in dva polka sta se mu pridružila prostovoljno v Paoting-fuju. Čete v Nanjanu so se uprle in razkropile in zdaj ropajo po deželi.

PREGLED VOLITEV V POSLANSKO ZBORNICU ČEŠKE REPUBLIKE.

V nedeljo, dne 18. aprila so se izvršile volitve v zbornico poslancev, Čehoslovaške republike. Nedavno so prinesli dnevnikovi uradni poročila, koliko glasov je kaka stranka prejela. Gotozo bo čitatelje "Prosvete" zanimalo, ako navedemo natančne podatke. V čeških krajih Češke, Moravske in Slezije je bil uspeh tak-le: Češki socialni demokratje so dobili 1.067.959 glasov; kmečka stranka 601.798; nar. socialisti 471.802; klerikalci 463.401; nar. demokratje 389.226; obrtniki 122.526; napredni socialisti 58.827. V nemških krajih je bil uspeh tale:

Nemški socialisti demokratje so dobili 688.261 glasov; Deutsche Wahlgenossenschaft 329.008; nemška kmečka stranka 239.234; nemški kršč. socialisti 231.436; nemški svobodomislci 105.532. Ako premostrimo v temi številkami izid volitev v občine, vidimo, da je češka soc. dem. stranka zopet znatno zrasla. Pri občinskih volitvah je dobila le 922.782 glasov ali 29,809% vseh oddanih glasov. Pri sedanjih volitvah pa je zbrala 1.067.959 glasov ali 33% vseh oddanih glasov.

Na Slovaškem je glasovalo 1.327.093 volilcev. Prejelo so pa stranke: soc. demokratična 503.543; klerikalna in avtonomne skupaj 236.071; vse druge skupaj 587.79.

Celoten rezultat večjih strank v čeških krajih je: socialni demokratje 1.570.511 glasov; češka kmečka stranka 843.168; češka klerikalna 696.673; češki nar. socialni 501.198; češki narodni demokratje 381.537; češki obrtniki 122.786.

Ako pristejemo češkim socialnim demokratom še nemški vidimo, da je glasovalo v republiki čehoslovaški dne 18. aprila 2.258.772 mož in žen za socialno demokratično, ki je seve relativno najmočnejša stranka. — Ali so glasovi mažarske socialne demokracije je zapopaden in glasovih slovaške socialne demokracije, se ne vem, ker ni še prav ustanjene statistike za Slovaško.

Henrik Driesmans. Pradobni človek.

Opis načina življenja, jezika in kulture predagrodovinskega človeka v Evropi in Aziji.

(Prosto prevel P. B.)

TRETJE POGlavJE.

Mlajša kamena doba. (Nadaljevanje.)

Industrija kamenih izdelkov v zapadni Evropi se je razvila popolnoma sama za se brez vpliva vzhodno-evropske kulture. Dolgo dobo ni imela vzhodno-evropska kultura nobenega vpliva na ljudi naseljene v zapadni Evropi. Dokaz temu so razni izdelki, ki se zelo ločijo drug od drugega, priča temu so tudi razni odpadki ali zavrženo orodje, ki ni bilo za rabo, razno zelo umetno izdelano orodje, katerega so našli v okolici Butmira v Bosniji in ter orodje, ki je bilo najdeno v okolici Goetschenberga na Solnograškem. Primerjali so te najdbe in prišli do zaključka, da to orodje izhaja iz ene in iste dobe, a oblika je popolnoma drugačna.

Med starejšo in mlajšo kameno dobo je pa neka doba, ki je še nejasna in o tem prehodu iz starejše kamene dobe nimamo nobenih pravih pojasnili. Človek, ki je živel v mlajši kameni dobi, je bil v kulturnem oziru že bolj razvit, njegovi izdelki že bolj fino izdelani in je sploh ves človeški napredek v mlajši kameni dobi precejšen. Toda, kako se je razvijal, kako napredoval, nimamo nobenih pojasnili. Izdelki ali kameno orodje se tako loči drug od drugega, da je dokazano, da je morala biti neka prehodna doba. — D

mevna se, da se je v tej prehodni dobi zelo izpremenjala klima v zapadni Evropi, da je bil človek prisiljen zatekati se v dupline in iz duplin zopet v prosto naravo, da se je moral seliti iz enega kraja v drugega. In narava ga je prisilila k novim iznajdbam. Ko je nastopila ledena doba, se je človek selil v bolj južne kraje in ko je klima postajala gorkejša, se je zopet selil iz gorkejših krajev v bolj severne. Ležeče je bilo na klimi. In ravno radi tega preseljevanja se je najbrže izgubil vsak sled o tej prehodni dobi. In tudi v tem času so s najbrže naselili na nekaterih otokih v Severnem ledenem morju.

Mlajša ledena doba ali neolitika doba se v glavnem razlikuje od starejše ledene dobe v tem, da je bilo orodje iz mlajše ledene dobe izbrušeno, dočim je bilo prej samo surovo obdelano. Rastlinstvo in živalstvo je bilo v splošnem enako sedanjemu in klima je bila v obče ista kot je sedaj. V družbi tedanjega človeka najdemo že udomačene živali, stocim človek v starejši kameni dobi ni imel niti psa. Človek v mlajši kameni dobi je že imel stalno bivališče in pečal se je tudi že s poljedelstvom. Izobloval je iz glinice razne posode in iste tudi že žgal, mrliče je že pokopal, naredil je takozvane grobnice iz neobdelanega kamena, kar je bilo znano tudi spomelki umrlcem. Sploh najdemo pri človeku v mlajši kameni dobi vse, o čemur prejšnji človek ni niti sanjal. Toda nekaj pa pogršamo, kakor se je izjavil profesor Hoemmer, namreč da je človek v mlajši ledeni dobi izgubil čut do umetnosti, katerega je imel "jamski človek."

Po izjavi tega profesorja je preteklo med tema dvema (med sta-

Velika skupina naših rojakov se bode vrnila v domovino pod pokroviteljstvom in v spremstvu posebnega vodje.

Lastnik jugoslovanke banke, Henry C. Zaro, bode v kratkem poslal v domovino veliko skupino naših rojakov, kateri bodo potovali v spremstvu in zaščiti posebnega vodnika, kateri jih bode spremljal iz New Yorka v Evropo. Njegova dolžnost bode, da skrbi tekotem potovanja za njihovo pritižajo in da vse potnike banke Henry C Zaro zavaruje glede neprilik in nezgod od časa, ko oni ostavijo ameriško obalo do tedaj, da pridejo oni do kraja. Vsakdor, ki želi potovati s to skupinjo potnikov, naj takoj piše jugoslovanckemu bankirju Henry C. Zaro.

SPREMLJANJE POTNIKOV IZ STAREGA KRAJA V AMERIKO.

Posebni zastopnik naše banke je že odpotoval v Evropo, kjer bode storil vse potrebno, da dovede Vaše sorodnike in znance v Ameriko. Ves denar, katerega pošljete Vašim ljudem v stari kraj, bode on isplačeval. Radi tega naj vsi oni, kateri žele, da pridejo njihovi svojci v Ameriko in ki žele njim poslati denar tako, da slednjega sigurno in v najkrajšem času dobe, naj se zaupno obrnejo do našega državno pooblaščenega bankirja Henry C. Zaro.

POŠILJANJE DENARJA V STARI KRAJ.

Državno pooblaščen bankir Henry C. Zaro pošilja denar v staro domovino po brzojavu in po pošti po najnižjem dnevnem kurzu in pod jamstvom.

MENJANJE DENARJA.

V naši banki je vedno v zalogi velika količina vsakovrstnega denarja v zlatu, srebru in papirju, katerega je dobiti po najnižji ceni.

LIBERTY BONDI.

Ti bondi se pri nas kupujejo in za nje se dobi najboljšje cene. Mi jih tudi sprejemamo, kakor plačilo za parniške listke.

PREDUJMI.

Državno pooblaščen bankir Henry C. Zaro pomaga tudi našim rojakom pri izplačevanju njihovih terjatev, kakor tudi pri iztirjanju njihove plače.

POTNE LISTINE.

Pri nas je nastavljen poseben uradnik, katerega dolžnost je pomagati vsem v stari kraj se vračajočim potnikom pri nabavi potrebnih potnih listin in dovoljenj. To se izvrši hitro in brezplačno.

Pridite ali pišite za vse, kar potrebujete.

HENRY C. ZARO, bankir 39 Cooper Square, 3rd Ave., Corner 6th Str. NEW YORK CITY.

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 8 aprila 1898. GLAVNI STAN: 2887-39 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. Izvrševalni odbor. UPRAVNI ODESK. Poročni ODESK. SOLNIŠKI ODESK. OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2887-39 S. Lawndale Av., Chicago, Ill. VSEODNO OKROŽJE: Rudolf Pflorich, Box 428, Bridgeville, Pa. ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šuler, Box 104, Grice, Kans., na južnem. Leo Kubar, Box 848, Gilbert, Minn., na severnem. Nadzorni odbor. Tiskovni odbor. Zdravstveni odbor. PREDSEDNIK: Frank Alah, 2121 So. Cleveland Av., Chicago, Ill. VSEODNO OKROŽJE: Rudolf Pflorich, Box 428, Bridgeville, Pa. VSE ZADNE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolnišča uprave S. N. P. J. 2887-39 So. Lawndale Av., Chicago, Ill. VSE PRIBITKE GLAVNE POSREDOVANJE in STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vse do naslova: Tiskovni O. S. N. P. J., 2887-39 So. Lawndale Av., Chicago, Ill. VSE ZADNE VSEKI S SLAGALNIŠKIMI POSLAJI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2887-39 So. Lawndale Av., Chicago, Ill. Vse pribitke glavnega posredovanja in gl. izvrševalnega odbora se naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku sodnega odbora, Staro mesto v Zagrebu. Vsi pribitki na gl. upravni odbor se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 408 Hay Street, Springfield, Ill. Vse pribitke proti upravnemu odboru se naj pošiljajo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2887-39 So. Lawndale Av., Chicago, Ill. Vsi dopisi in drugi spisi, omenjeni, omenjeni, uradni in splošni vsi, kar je v splošnem jednote, naj se pošiljajo na naslov: "Prosveta", 2887-39 So. Lawndale Av., Chicago, Ill.

BANKA EMIL KISS. vletanovljena 1898.—drjavno nadzorovana) pošilja denar hitro, nanesljivo in pod jamstvom na vse kraje po najnižji dnevni kurzu in je ena prvih bank, ki je doslej isplačala vseh Vaših pošiljatev v stari domovini. — Izdaja bančne nakaznice (drafts) in pošilja hranilne vloge na vse nanesljive denarne savode v domovini. Sprejema hranilne vloge, plačuje 4% obresti ter isplačuje vloge brez odpovedi. Kupuje, prodaja in menjuje denar po najnižji dnevni borzni ceni. Izvršuje točno, vestno in najceneje vse pravne in notarske zadeve. Prodaja "dividende" za vse parobrodne družbe po izvirnih cenah in vam namore urediti vse potrebno, da dobita svojce in stare domovine v Ameriko. Edor želi potovati v stari kraj, stori najbolje, da si TAKOJ usare preostor, ker s tem si prihrani nepotrebnega čekanja in stroškov. Za sedaj namorete dobiti preostore na sledečih ladjah: 1. NEW YORK—DUBROVNIK—TRIEST, "REGINA D' ITALIA" 17. julija \$ 83.80 "CRETIC" 21. julija 88.80 "PRESIDENT WILSON" 27. julija 130.00 "GIUSEPPE VERDI" 27. julija 88.80 "ITALIA" 31. julija 108.00 "PATRIA" 1. avgusta 91.00 "DUCA D' ABRUZZI" 12. avgusta 93.80 "ARGENTINA" 12. avgusta 128.00 "ROMA" 21. avgusta 91.00 "PROVIDENCE" 1. septembra 91.00 "PRESIDENT WILSON" 14. septembra 130.00 "SELVIDERE" 21. septembra 128.00 2. NEW YORK—HAVRE: "ROCHAMBEAU" 17. julija 97.80 "LAFAYETTE" 20. julija 78.80 "LA SAVOIE" 3. avgusta 78.80 "LA TOURNAI" 14. avgusta 78.80 "ROCHAMBEAU" 27. avgusta 91.00 "LAFAYETTE" 27. avgusta 78.80 "LA SAVOIE" 3. septembra 78.80 Pri navedenih cenah je drjavni davok višat.

EMIL KISS 133 Second Ave., vogel 8. St., NEW YORK, N. Y. Najceneje in najhitreje pošiljanje denarja v stari kraj, se obavija potom leta (draft). VSE KAR JE POTREBNO JE TO: Mi vam pošljemo ček in vi ga sami pošljete naslovniku, in on pa kadar ta ček dobi, ga omotavno do najbližnje hranilnice, banke in tam dobi denar za ček. Čeke izdajamo na vse velje banke v Jugoslaviji. Pošiljamo denar tudi potom in brzojavno. Naša cena je vedno najnižja. Pošiljamo denar tudi v domovino za vloge v hranilnice zia vse za vse hranilnice v Jugoslaviji, ter dobito za vse uložne knjižnice v kratkem času. Prodajamo parobrodne listke za vse preise. Našim potnikom preskrbimo vse potrebne listine brezplačno. Vam preskrbimo poročnike iz starega kraja v Ameriko, ter oglašujemo vse notarske posle kot: gradne spise, pogodbe, pogodbe, i t. d. Pričete osebno, ali po memo-pišu za poštanjem.

NEMETH STATE BANK JOHN MEMETH, president. 10 E. 22nd St. New York, N. Y.

rejšo in mlajšo ledeno dobo) do-
boma najmanj od fritisoč do štiritisoč let. Kajti v vseh duplinah, v katerih se najdejo ostanke človeka iz teh dob, je nad plastjo, v kateri so našli ostanke človeka iz starejše dobe, debela plast gline in druge snovi. Iz tega se sklepa, da so bile te dupline dolgo časa neobljudene. Tako so našli v duplinah pri Saonu v Franciji nad tri metre debelo plast, ki je ločila starejšo kameno dobo od mlajše. In tega menja so v veliki ver-
čini vsi angleški in francoski stari-
noslovci. Poleg tega so tudi mne-
nja, da je prvi jamski človek ta-
korekoš popolnoma izginil iz Evrope in da je potem sledila neka
perijoda, ko je bila Evropa neob-
ljudena. Prvi jamski človek se je
preselil v bolj severne kraje in na
njegovo mesto je prišel nov rod,
ki se imenuje neolitiki (ki je ži-
vel v mlajši kameni dobi) in se
združili s človekom, ki je še ostal.
Od kje je prišel prvi človek, ki je
živel v starejši ledeni dobi, je še
nepojasnjeno in zavito v temo.
Med ostanke človeka iz mlajše
ledene dobe so našli pri Lozere v
Franciji tudi človeške kosti po-
polnoma podobne okostju prvega
človeka starejše ledene dobe, in v
katerem je tičala pišca, katero je
naredil človek mlajše ledene dobe.
Iz tega sklepajo, da so se naj-
brže povrnil narodi, ki so bili
potomeci človeka starejše ledene
dobe zopet na stara svoja biva-
lišča, ki so bila pa že zasedena od
drugih ljudi in valed tega so ju
vnel boj med njimi. Francoski
profesor Mortillet primerja na-
seljevanje v Francijo za časa
mlajše ledene dobe naseljevanju
Špance za časa invazije v Ameri-
ko v 15. stoletju, kjer so običaji
in življenjske navade prejšnjih na-
seljencev izginili, toda rod je o-
stal.

bivalci posebno pazili na to, da je
bil kraj že po naravi utrjen in se
je dal lahko braniti pred sovraž-
nikom. Zato so v jezerih in plitvih
vodah ne daleč od brega zabilili v
dno kole in položili črez nje mo-
stove, na katerih so si postavili
koče. Te koče so bile lesene, veči-
noma okrogle, pokrite s drevesno
skorjo, s slamo in praprotrje in tu-
di z živalskimi kožami. Take na-
selbine na kolih so bile tudi na
ljubljskem barju ali "morostu",
ob Ljubljani in v Cirkniškem Je-
zeru. Računa se, da so ostanke teh
selšč na kolih stare okrog 7000
let.

(Dalje.)

NOVICE IZ JU- GOSLAVIJE.

Morilec izvršil samomor. Od-
vetnik dr. Sušnik si je najel v Pli-
berku na Korškoj prostore za
odvetniško pisarno in tudi večje
stanovanje za sebe. Svoje zasebno
stanovanje je pa prepustil lastni-
ci hiše za tako dolgo, dokler se
on ne bo oženil ter rabil stanova-
nje zase. Lastnica hiše je oddala
stanovanje začasno nekemu žele-
zničarju. Ko je rabil dr. Sušnik
stanovanje zase, je bilo isto od-
povedano železničarju sodnj-
skim potom. Iz jeze in maščevai-
nosti, da je moral zapustiti želez-
ničar stanovanje, je pričakal obo-
rožen s sekuro dr. Sušnika, ga
udaril dvakrat po glavi in še le
tretji zamahljaj je mogel dr. Su-
šnik odbiti. Ko se je dr. Sušnik
zgrudil na tla, ga je železničar
še petkrat udaril po glavi tako,
da mu je lobanja popolnoma raz-
bil. Smrtonovarno ranjenega in
umirajočega dr. Sušnika so 24.
junija popoldne prepeljali v Ma-
ribor. Morilec je pa šel v drvarnico
in se obesil.

Razbojništvo v Srbiji. Varnost
v notranjosti Srbije še vedno o-
grožajo razbojniške skupine. Vla-
da je sicer izdala proti razbojni-
kom najstrožje odredbe in je bi-
lo tudi že nekaj razbojnikov po-
streljenih, toda odredbe so dose-
daj brez posebnega uspeha.

**Klerikalec proti ženski volilni
pravici** Dne 19. junija je belgraj-
sko narodno predstavništvo spre-
jelo v drugem čitanju par. 9. vo-
lilnega reda, ki pravi, da imajo
volilno pravico vsi 21 let stari mo-
ški, ženske pa je sploh nimajo.
Ob tej priliki moramo zabeležiti
dejstvo, da so za ta paragraf gla-
sovali klerikalec, čeprav so kleri-
kalec (dr. Hohnjec) prej govorili
za žensko volilno pravico. Pri
drugem čitanju je dr. Hohnjec
svoj predlog, da se da tudi žen-
kam pravico voliti, umaknil. V
parlamentu so se ob tej priliki
poslanec klerikalec smejali, kar
je bilo očividno, da so klerikalec
prej govorili za žensko volilno
pravico le, da se pred ljudstvom
delajo lepe. Mi smo že večkrat
povedali, da klerikalec niso načelno
za žensko volilno pravico, temveč
samo tam, kjer jim politično kaže.
In proti temu našemu mnenju so
klerikalni listi "Slovenec", "Ve-
šerni list" in drugi celo še najo-
dločneje protestirali! Sedaj so se
seveda sramotno poskrili in nič
več ne vidimo v klerikalnih listih
z debelimi črkami naslova: Zahte-
vamo žensko volilno pravico.

Tiskarski štrajk v Beogradu je
končan, ker se je dosegel sporu-
m med tiskarnami in stavci.

Grški tiskarski delavci so skle-
nili, da ne bodo stavili popačenja
vesti o razmerah na Madžarskem.

Detomortka obojena na smrt.
Mariborsko porotno sodišče je v
četrtke 17. junija obsodilo v smrt
na vešalih Ežo Gorjanc, ki je na
veliki četrtki, zjutraj pod skalov-
jem med Smolinikom in Falo vrgla
v Dravo svoje dva dni stare neza-
konsko dete. — Problem detomor-
ta bi moral pri nas najti več u-
mevanja in sočutja, ko se ta "ločin"
danes tako pogosto dogaja.

SIFKARTA IZ TRSTA V NEW YORK STANE SAMO \$30.00

Najmanjša svota, kar računajo
agentje za karto iz Trsta do New
Yorka je \$88.00. Če hočete doba-
viti svojo rodbino ali prijatelje iz
starega kraja v Ameriko, obrnite
se za pojasnilo in potrebne listine na

MARIJA SKENDER

javni notar za Ameriko in stari
kraj.
5227 Butler St., Pittsburgh, Pa.
Prihranil vam bo denar. — On
je za narod, narod je za njega.

POTOP.

Zgodovinski
roman

Spisal H. Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

"Pred nekoliko dnevi so v Janovem vjeli človeka, ki je že enkrat stregel knezu po življenju. Pri natezalnici se bo zvedelo, kdo ga je poslal..."

Nastala je globoka tišina, toda v tej tišini je slišal Sapieha, kako je Kmitie, stoječ za njegovim hrbtom, ponovil dvakrat zaporedoma skozi zobe: "Gorje! gorje!"

"V takem slučaju naj me sam Bog sodi," odvrne hetman s pravo senatorsko resnobo. "Ni pred vami, niti pred vašim knezom se ne menim opravičevati radi tega, ker vidva nista moja sodnika. Raje povejte, čemu ste prišli, in kakšne pogoje mi stavi knez?"

"Knez je ugonobil Horotkoviča, premagal Kristofa Sapieho ter se sme po pravici smatral za zmagovalca, radi česar sme zahtevati znatnih privoljenj. Ker pa noče prelivati kristjanske krvi, želi, tla mu dovolite svobodno odriniti v Prusijo ter da sme v gradovih pustiti svoje vojske. Mi smo ujeli dokaj jetnikov, med katerimi se nahaja mnogo odličnih častnikov ter gospodična Brzobogata Krasenska, katera je že odposlana v Tavroge."

"Ne hvalite se, prosim, s svojimi zmagami, kajti moja prednja straža, kateri načeljuje tu navzoči Babinič, je došla za vami 30 milj daleč. A vi bežite pred njim, ste izgubili trikrat več, nego ste poprej vzeli; izgubili ste tabore, topove in živež. Vaši utrjeni vojaki padajo od gladi, ker nimate kaj jesti, in vi ne veste, kaj vam je početi. Videli ste moje vojske, nalašč sem vam jih postavil na pregled, da lahko sodite, ali je vam mogoče, da se poskušate z nami. Kar se tiče one gospodične, vam povem, da se ne nahaja pod mojim varstvom, marveč pod varstvom gospoda Zamojskega ter kneginje Grizelde, katera tudi obračunata s knezom, ako ji je prizadel kako krivico. Povejte raje, kar imate povedati, ker sicer zapovem gospodu Babiniču, naj takoj nastopi."

Sakovič se obrne, mesta da bi odgovoril, h Kmitieju:

"Torej vi ste nas tako vsemirjalji zakriči 'Očividno ste se naučili od Kmitieja takšnih razbojniških podjetij!'"

"Sodite po lastni koži, ali sem se dobro učil!" Hetman znovič nagrbni čelo, obrne se k Sakoviču in doda:

"Sedaj vas ne potrebujemo; lahko greste."

"Vaša milost, dajte mi vaš pisemsko za knega."

"Prav... Počakajte nanj pri Oskerki!"

Oskerka takoj odpelje Sakoviča. Hetman mu pomigne z roko v slovo, na to se obrne h Kmitieju:

"Čemu si rekel 'gorje', ko je nanesla govornica na onega ujetež ubiljaka!" ga vpraša strogo, bistro zroč v vitezove oči. "Ali je sovražstvo zra-
liko zaglušilo glas vesti, da si v resnici pošal ubiljaka nad knega?"

"Ne. Prisežem pri najsvetejši Devici, katere svetišče sem branil. Jaz nikdar nisem hotel, da bi on umrl od tujih rok!..."

"Čemu si torej dejal 'gorje'? Ti poznaš tega človeka!"

"Poznam, odvrne Kmitie ves bled od razburjenja in jeze. "Jaz sem ga poslal iz Lvova v Tavroge, kamor je odpeljal Bogoslav Bilevičev... Jaz ljubim to devo... ona je bila moja soročenka!... Jaz sem poslal tega človeka samo radi tega, ker sem želel izvedeti, je li ona še živa, ker se nahaja v takih rokah..."

"Pomiri se!" reče hetman. "Ali si mu dal kaka pisma?"

"Ne... Ona bi jih niti ne čitala."

"Čemu?"

"Ker ji je Bogoslav natvezil, da sem mu jaz objubil pograbit kralja."

"Dokaj vzroka imaš, da ga sovražiš. Priznavam ti to."

"Da, vaša dostojnost, da!"

"Ali pozna knega tega človeka?"

"Pozna ga! To je stražnik Soroka... On mi je pomagal ugrabiti Bogoslava."

"Razumem," odvrne hetman, "njega čaka knezovo maščevanje."

Nastane za trenotek molčanje.

"Knez se nahaja sedaj v pasti," reče hetman; "nemara bi ga hotel oddati."

"Vaša milost," reče Kmitie, "izvolite pridržati Sakoviča ter pošljite mene h knezu; mogoče, da ga rešim."

"Ali ti je tako drag?"

"To je star vojak, star služabnik... Na rokah me je nosil ter me že večkrat rešil smrti... Bog bi me kaznoval, ko bi ga zapustil v takih okoliščinah."

"Sedaj se več ne čudim temu, da te imajo vojaki tako radi. Jaz učinim vse, kar mi je mogoče ter predložim knezu, naj ga zamenja za katerega drugega vojaka."

Kmitie za prime za glavo.

"O ne!" zakliče on. "Knez ga ne odda ni za trideset mož."

"V takem slučaju ga tudi tebi ne da, marveč ti povzroči neprijetnosti."

"Ne. On ga odda, toda samo za enega, za Sakoviča..."

"Sakovič je poslanec; njega mi ni mogoče pridržati!"

"Izvolite ga vaša milost pridržati in jaz pojdem s pisnom h knezu. Nemara so da kaj opraviti... Bog ti njim! Pripravljen sem, da pozabim maščevanje, samo da mi odda tega vojaka!..."

"Dobro," reče hetman. "Jaz pridržim Sakoviča ter napišem knezu pismo, naj mi pošlje varstveno listino brez imena."

Po teh besedah zapíše takoj hetman pismo. Čez četrt ure je že cepetal Kozak s pisnom v Janov ter se na večer vrnil s Bogoslavovim odgovorom.

"Na vašo zahtevo vam pošiljam varstveno listino," je pisal Bogoslav, "s katero se povrne vsak poslanec varno. Vsekakor pa se čudim, čemu zahtevate listine; ko imate pri sebi za zastavnik mojega zvestega služabnika in tovariša, starosta obmanskega, kateri mi je tako drag, da sem pripravjen vam dati zanj vaše častnike. Ali vam mar ni znano, da poslancev ne ubijajo celo divji Tatarji, s pomočjo katerih se vi borite z mojimi kristjanskimi vojskami. Dajem vam poročstvo za varnost poslančeve svoje častno knezjo besedo, imam čast biti itd."

Še tega večera je vzel Kmitie varstveno listino in oba Kimliča ter odšel h knezu, medtem ko je ostal Sakovič kot zastavnik v Sokolki.

XXI.

Bilo je že okoli polnoči, ko se je zglašil Kmitie knezovim stražam; toda v vsem Bogoslavovem taboru ni spal nihče. Vsak hip se pričakovali bitke ter se vneto pripravljali na njo. Knezova vojska je zasedla Janov ter četo, ki drži v Sokolki, katero so čevali topničarji pri pomoči prišlecev iz tabora mejnega grofa. Topove so imeli samo tri, toda krogelj in smodnika je bilo dovolj. Na obeh straneh Janova je zapovedal Bogoslav, naj napravijo nasipe. Za njimi so se nastanili pešci, Janov je zasedla konjica, a pot med okopi — topničarji. Utrdba je bila dovolj krepka in s svežimi močmi bi se v njej dolgo branilo. Toda svežih vojakov je bilo samo osemsto mož, ostali pa so bili utrjeni ter so še komaj stali na nogah. Vrhu tega se je slišalo tuljenje Tatarjev iz Suhevolje na severu, uprav v ozadju Bogoslavove utrbe, kar je razširjalo med vojaki strah. Bogoslav je moral poslati na to stran svojo lahko konjico, katera je odrinila le za pol milje in se ni smela ne vrtni ne nadaljevati svojo pot v strahu pred nastajalnimi pastmi v gozdih.

Bogoslav je navleče temu, da ga je mučila mrzlica čimdalje huje, nadzoroval vse sam. Ker pa mu je bilo pretežavno sedeti na konju, je zapovedal štirim možem svoje telesne straže, naj ga nosijo v odprti nosilnici. Ob času, ko je ogledoval nasipe, utrbo in drugo, so mu naznanili, da je dospel poslanec.

Srečala sta se na ulici. Bogoslav ni mogel spoznati Kmitieja, prvič, ker je bilo zelo temno, drugič pa zaradi tega, ker je imel na glavi nataknjeno vrečo, da ga straže ne bi spoznale.

Toda knez je zapazil vrečo ter zapovedal, naj jo poslanec odloži.

"Že ste v Janovu," mu reče; "radi tega se nimate ničesar bati... Vi ste od Sapiehe?"

"Da."

"Kaj dela tam gospod Sakovič?"

"Oskerka ga ima v gosteh."

"Čemu ste zahtevali varstvene listine, ko pa imate Sakoviča? Sapieha je svit in previden, toda naj pazi, da ne postane premoder."

"To ni moja stvar!" odvrne Kmitie.

"Toda jaz vidim, da vi kot poslanec niste preveč zgovorni."

"Jaz sem prinesel pismo. Kar se pa tiče moje zasebne stvari, se pomeniva o tem v stanovanju."

"A! Torej tudi zasebna stvar?"

"Imam neko prošnjo do vaše knežje milosti."

"Zelo me veseli. Sedaj pa prosim, potrudite se z menoj. Zasedite konja. Povabil bi vas v nosilnico, toda pretesno je v njej."

Odrinejo. Bogoslava so nesli v nosilnici, Kmitie pa je jezdil na strani na konju. V temi sta ogledovala drug drugega, toda nista se mogla videti v lice. V kratkem pa je kneza pretresla mrzlica, da so mu kar zobje klepetali. Naposled je dejal:

"Žal, da me je napadla mrzlica... brrr!... Ko bi tega ne bilo, staval bi druge pogoje..."

Kmitie ne reče ničesar, marveč skuša samo z očmi prodreti temo. Staro varstvo in vroči občutki maščevanja so znovič zakipeli v njegovih prsih. Roka mu je nehote segala po meču, katerega so mu odvzeli, toda za pasom mu je ostala še bulava, kot znamenje polkovne časti, radi česar mu je nekaj tajnostnega glas šepetal v uho:

"Zakriči knezu v uho, kdo si, razbij mu glavo na drobne kosce... Noč je temna... lahko zbežiš... Kimliča sta pri tebi... Ugonobiš izdajico, maščuješ se za razžaljenje ter oprostiš Bilevičevu in Soroka... Udri ga... Udri!..."

Kmitie se približa k nosilnicam ter jame s tresočo se roko vleči bulavo izza pasu.

"Udri ga!" zašepeta vrag. "S tem učiniš veliko uslugo domovini."

Kmitie je iz vlekel bulavo ter jo krepko stisnil za toporišče.

"Ena, dve tri!..." šepeta mu vrag.

V tem hipu se je njegov konj slučajno zbedel na čeladi telesa stražnika, radi česar je obrnil glavo ter se zgrudil na kolena. Kmitie ga radi tega krepko poenka za udo. Med tem so se oddaljile nosilnice za nekoliko korakov.

Junaku so lasje stopili po koncu na glavi.

"Presveta Devica, pridrži mojo roko!" je šepetal skozi zobe. "Gospod, reši me! Jaz sem tu hetmanov poslanec, pa hočem ubijati kot kak ponočni ropar... Plemič sem in tvoj služabnik... In ne vpelji me v skušnjavo!..."

"Kje se mudite toliko časa?" oglašil se Bogoslav.

"Tukaj sem."

"Čujete... petelini že pojo... Treba je hiteti, kajti bolan sem ter potrebujem počitka."

Kmitie vtakne bulavo za pas ter jezdi dalje blizu nosilnic. Bil je zelo vsemirjen ter se ni mogel pomiriti. Razumel je, da oslobodi le samo s hladno krvjo in s premagovanjem samega sebe Soroka, torej je jel premišljevat, kako naj govori s knezom, kako ga pripraviti k temu, da mu odda Soroka... Kar se tiče Bilevičeve, se je on bal čelo misliti na njo, kajti čutil je, kako mu je pri tem silila kri v glavo.

Radi tega je Kmitie zelo trpel; v prsih ga je nekaj tičalo ter mu oviralo sapo; bal se je, da ne bo mogel izpregovoriti pred knezom niti besedice.

V tej duševni stiski je jel moliti litanije in kmalu mu je odleglo, da se je pomiril.

MALI OGLASI

Classified Advertisements

POTREBUJEMO
MOŽE IN MLADENICE ZA
DELO V NAŠI
MESNICI
HETZEL & COMPANY
1743 LARRABEE ST.

RAD BI IZVEDEL,
kje je JOHN ZGAINER, doma iz Selškega št. 5 pri Cerknici. V Ameriki se nahaja že 8 let. Za njegovo naslov bi rada izvedela njegova sestra Marija Zgainer, omožena Naglič. Cenjene rojake ujudno prosim, če kdo ve za njegovo naslov, naj mi blagovoli to naznaniti za kar bom zelo hvaležna, ako pa sam čita ta oglas, naj se mi oglasi, ker poročiti mu imam zelo važne stvari iz staroga kraja. Moj naslov je: Marija Naglič, P. O. Box 228, Dunlo, Pa.

NAROČNIKOM MESTA CHICAGO.
Želim pojasniti glede nove cene, da je naročnina za Chicago od dne prvega julija naprej \$6.50. Torej vsakdo, kdor ni član SNPJ., mora plačati za celoletno naročnino gori navedeno svoto. Člani S. N. P. J. v Chicagu pa imajo doplačati \$5.30 in s tem je naročnina plačana za eno leto. To velja za mesto, Chicago, So. Chicago, Pullman in Riverdale, ker za te naročnike moramo prilopiti na vsak list poštno znamko za en cent.

LISTNICA UPRAVNISTVA.
Vsem članov in naročnikom, kateri so naročili kose od John Gričarja, ter se obračajo na upravništvo za njegov naslov, naj si izrežejo to in naj hranijo naslov z njega je: JOHN GRİČAR, R. F. D. 3, Cheshaning, Mich. Ob enim pa pozivljamo Gričarja, da eventualno pošlje ljudem KOŠE katere so naročili potom odjemalcem vzrok, zakaj tega ne more izvršiti. To je njegova dolžnost.

Naš zastopnik Vincenc Pugelj je na potovanju v Illinois in pozeje bode šel v državo Indiano in Wisconsin, kjer bo delal nabiral naročnike za list Prosveta. Pooblaščen je nabirati NOVE naročnike in enako tudi po kolektati naročnino od vseh starih naročnikov, želimo, da se rojaki zavedajo tega in se naj vsak naroči na list "Prosveta". Tako priporoča upravništvo "Prosvete".

Naročniki Pozor!

Znamenje (Julija 1-20) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista se prejmete, je mogoče vstavljati, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pošljite nam dopisnico stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino. Valed draginje papirja smo povišali naročnino, od 1. julija, t. l. naprej.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:
UPRAVNISTVO PROSVETA!
2657 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.